

werking van geneeskundigen aan bladen, die kosteloos worden verspreid". Hoezeer ik ook de overdaad aan geneeskundige bladen hier te lande betreur, toch ben ik volkomen overtuigd, dat van al die, welke in de latere jaren zijn verzezen, zonder uitzondering de oprichters in gemcede hebben gemeend, dat zij met hun blad in een behoefte kwamen voorzien. Ik zie met den besten wil geen kans, dit zelfde op den heer VAN DER WIJK en zijn medewerkers toe te passen. In ieder geval bewijzen zij, naar mijn innige overtuiging, aan de vaderlandsche geneeskunde een slechten dienst, doer een blad in stand te houden, dat het peil der vaklectuur wederom doet dalen, een blad, voor hetwelk niet de advertenties een welkome bijdrage zijn in de dekking der kosten, maar dat *uitsluitend ter wille van den advertentiewinst bestaat*.

Het is mij onbegrijpelijk in bovenstaanden brief, dat de heer VAN DER WIJK dit verschil niet gevoelt. In een „publiciteitsorgaan" (= reclameblaadje) is de arbeid der geneeskundige medewerkers niet de hoofdzaak, maar alleen een middel om adverteerders te lokken. Van zulk een blad waren wij hier te lande verschoond gebleven, tot de heer KLAASESZ kwam. Dat deze een geneeskundigen staf tot zijn dienst bereid heeft gevonden, kan ik, in het algemeen belang, slechts betreuren.

H. BURGER.

NEEMT DE STERFTE AAN LONGTUBERCULOSE AF?

Mag ik nog eenmaal op dit onderwerp terugkomen, naar aanleiding van de terechtwijzing van coll. VAN GORKOM. Neemt de sterfte aan longtuberculose af? Maar dat was de vraag toch niet door mij gesteld? Ik vraag, neemt de sterfte aan longtuberculose *zoo snel* af als sommige schrijvers willen doen gelooven, en gebeurt dat in een voortdurend neergaande lijn?

Ik begreep de 43 pCt. van ARMAINGAUD niet; ik zie nu de procentenberekening bij VAN GORKOM, maar ben het daarmee niet eens. Hierover nu niet meer. Met het betoog van VAN GORKOM over *Pruisen* is nog niet opgeheven mijn bezwaar over *Duitschland*. Terwijl in *Pruisen*, in het jaar 1905 de sterfte iets is gedaald, is in *Duitschland* de sterfte met 6—7 pCt. toegenomen volgens de berekeningen van het Reichsgesundheitsamt".

Wel vraagt VAN GORKOM, „en hoe is het nu in Duitschland enz." maar hij haalt vervolgens een statistiek aan over Pruisen.

Ook ARMAINGAUD gebruikte de statistiek over Pruisen; waarom maakt hij geen melding van den achteruitgang in Duitschland over 1905? En waarom VAN GORKOM ook niet? Die cijfers waren hem toch niet onbekend?

Gaarne zou ik nog even vermelden wat ik vind in de *Veröffentlichungen des Reichsgesundheitsamtes* van 3 Februari 1909 n°. 5, een bericht overgenomen uit Bd. 84 Heft 3 der Oostenrijksche statistiek.

De 14 koninkrijken en landen van Oostenrijk telden op 31 Dec. 1904 27.242.817 inwoners; op 31 Dec. 1905 27.433.501 inwoners. Een vermeerdering dus van 190.684 zielen. Aan tuberculose overleden in 1904 89.830, in 1905 98.312, een vermeerdering van 8.482, een aantal dat in geen verhouding staat tot de vermeerdering van het aantal zielen.

Hieruit blijkt dus ook, dat de kromme voor de tuberculosesterfte niet standvastig dalende is, althans niet overal.

Het houden van bespiegelingen over de toekomst laat ik gaarne aan VAN GORKOM over; dat is wel aardig in een lezing over het nut van het oprichten van consultatie-bureaux enz.; in het onderhavige geval komen wij niet verder mee. VAN GORKOM en ik zullen wel koud zijn, wanneer de laatste tuberculose-patiënt in Pruisen sterft.

En ook, wat beteekent nu zoo'n dolle vraag aan het eind van zijn stuk? Wie zou zich nu niet innig verheugen over het verdwijnen van een ziekte als de tuberculose!

Enschede, 15 Februari 1909.

R. MAAS.

De bespreking is hiermee gesloten.

Redactie.

STAATSEXAMEN VOOR VERPLEGENDEN.

Volgens een in de vorige week rondgezonden brochure en stembillet tracht de vereeniging „Nosokomos” bij de Nederlandsche geneeskundigen een enquête uit te lokken omtrent de vraag, of staatsexamen voor verplegenden gewenscht wordt. De vraag, welke waarde het resultaat van een dergelijke stemming heeft, wil ik hier onbesproken laten. Maar, wanneer gij uw stem uitbrengt, wilt u vooraf toch wel goed rekenschap geven, eensdeels van de bestaande toestanden, anderdeels van wat men daarvoor in de plaats wil stellen. Op blz. 13 dier brochure wordt erkend, dat ieder examen een twijfelachtig middel is om de bekwaamheid van den examinandus te beoordeelen.

Iedereen zal dit volmondig toegeven, maar door een staatsexamen wordt dit bezwaar allerm minst ondervangen. Een *zekere* waarborg voor de kennis en bekwaamheid van de geëxamineerden kan op die wijze evenmin gegeven worden.

Nosokomos wenscht een regeling van opleiding en examen van staatswege tot in de kleinste bijzonderheden, maar het is mij onbegrijpelijk, hoe een dergelijk leerplan en examenprogramma zou moeten ingericht zijn. Bij geen enkele opleiding, bij geen enkel examen van staatswege is dit ooit geschied, en het kan ook niet geschieden. Steeds zullen de voorschriften eenigszins vaag moeten gesteld worden; de toepassing is aan de examencommissies overgelaten. In de laatste jaren is de Nederlandsche Bond voor Ziekenverpleging er reeds in geslaagd meer eenheid te brengen in de exameneischen in de verschillende deelen van ons land.

Een groot practisch verschil tusschen den huidige toestand en dien, welken Nosokomos wenscht, bestaat er mijns inziens niet, afgezien van de groote geldelijke onkosten, die de nieuwe regeling voor den staat met zich zou brengen.

Is het dan niet onnoodig in deze zaak de inmenging van den staat te verzoeken?

Leiden, 16 Februari 1909.

Dr. J. C. M. TIMMERMANS.
